

Otázka: Ekonomie a ekonomika

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Ales

EKONOMIE

EKONOMIE (teorie) je společenská věda, která zkoumá nejobecnější zákonitosti hospodářského života společnosti. Zkoumá, jak se jednotlivé ekonomické subjekty rozhodují v podmínkách vzácnosti a jaké činnosti vykonávají k překonání této vzácnosti.

EKONOMICKÉ SUBJEKTY

1. **domácnosti** – rodiny, osoby
2. **podniky** – osoby právnické (firmy, gymnázium)
3. **stát**

EKONOMICKÉ SEKTORY

1. **primární sektor** - těžby, lesnictví, zemědělství
2. **sekundární sektor** - zpracovatelský průmysl, stavebnictví
3. **terciální sektor** - doprava, služby, cestovní ruch, školství, kultura, zdravotnictví
4. **kvartální sektor** - věda

POTŘEBA = pocit nedostatku, který si ekonomický subjekt uvědomuje a usiluje o jeho odstranění

STATEK = veškeré předměty, které slouží k uspokojování potřeb

1. **hmotné a nehmotné**
 1. hmotné
 2. nehmotné - film, hudba, ...
2. **vzácné a nevzácné**
 1. vzácné - vyčerpitelné, výrobní činnost
 2. nevzácné - denní světlo, vítr

SLUŽBY = činnosti, které slouží k uspokojování potřeb

- speciální druh statku
- vždy vzácné
- kadeřnictví, taxislužba, školství, kosmetika, ...

VÝROBNÍ ZDROJE - vše, co je třeba k hospodářské nebo výrobní činnosti

1. **půda** - prostor

2. **kapitál** – peníze, pracovní nástroje, pracovní stroje, suroviny
3. **práce** – lidská činnost (ne stroje ani zvířata) – cílevědomá lidská činnost k vytvoření statků a služeb

ZÁKLADNÍ EKONOMICKÝ PROBLÉM

1. Co vyrábět?
2. Pro koho vyrábět?
3. Jak vyrábět? (co nejlevněji za velký zisk)

MAKROEKONOMIE A MIKROEKONOMIE

2 základní disciplíny

- **makroekonomie** – zkoumá hospodářství v nejširších oblastech (nejnižší oblast, kterou zkoumá – národní ekonomie = ekonomie státu)
- **mikroekonomie** – zkoumá ekonomické činnosti nižších subjektů

EKONOMIKA

EKONOMIKA (praxe) – využívá základní poznatky ekonomie, v normálním hovoru – více způsobů použití (úspěšnost, hospodaření = účelnost, hospodářství)

EKONOMICKÝ SYSTÉM

1. **zvyková ekonomika**

- v rozvinutých zemích neexistuje
- existuje ve společnosti s nízkým rozvojem hospodářství
 - vše ve společném vlastnictví
 - úkoly jsou dány zvykem (lov, vaření, ...)

2. **příkazová ekonomika (centrálně plánovaná, direktivní)**

- převládá státní vlastnictví
- stát určuje, co se bude vyrábět, ceny, ...
- u nás do 1989 (plány na 5 let)

3. **tržní ekonomika**

- převládá soukromé vlastnictví
- veškeré otázky (nabídka, cena, poptávka, co se bude vyrábět, ...) řeší trh

4. **smíšená ekonomika (vyspělé země)**

- nejlepší prvky z příkazové a tržní ekonomiky

TRŽNÍ EKONOMIKA

TRH – místo střetu poptávky a nabídky, kde dochází ke směně zboží a kde se většinou vytváří i cena

NABÍDKA – souhrn všech zamýšlených prodejů

POPTÁVKA – souhrn všech zamýšlených nákupů

CENA – je peněžní částka, kterou je kupující ochoten zaplatit za určité zboží a za kterou je

prodávající ochoten prodat

SLOŽKY TRHU - vše, co mohu na trhu nabízet a po čem se můžu poptávat

- práce (zaměstnání)
- veškeré statky a služby
- peníze (půjčky, akcie, ...)

SUBJEKTY TRHU = ekonomické subjekty (firmy, stát)

Nabídka a poptávka na trhu (poměr) určují cenu: čím je větší poptávka, tím je cena vyšší.

PODMÍNKY FUNGOVÁNÍ TRŽNÍHO SYSTÉMU

1. převaha vlastnictví je v soukromých rukou (reakce jsou rychlejší na požadavky trhu)
2. musí existovat konkurence - důležitá podmínka, existuje více výrobců nebo poskytovatelů
 - **MONOPOL** = neexistuje konkurence, nefunguje tržní systém, ceny jsou regulovány státem

MOŽNOSTI SELHÁNÍ TRHU

- neexistuje konkurence - stát zasahuje do tvorby ceny a chrání tím spotřebitele
- vyčerpateľné, těžko obnovitelné nebo neobnovitelné zdroje
 - regulace státem
 - snaha státu, aby vyčerpateľný zdroj nevlastnila soukromá firma
 - stát se snaží o nejmenší počet soukromých firem

- u soukromých firem stát reguluje množství těžení, ...
- veřejné statky a služby
 - měly by být přístupné všem občanům
 - vzdělání, zdravotnictví, policie, armáda, silnice, vodovody, kanalizace, ...